Официален вестник
на Европейския съюз

BG
Серия C

C/2025/2782

22.5.2025 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 13 май 2025 година

относно икономическата политика на еврозоната

(C/2025/2782)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 136 във връзка с член 121, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3, буква а) от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([2]), и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) На 4 ноември 2024 г. Еврогрупата, в своя разширен формат, направи изявление относно конкурентоспособността на европейската икономика (наричано по-нататък „изявлението на Еврогрупата“), в което подчерта необходимостта от спешни действия за справяне с изоставащата производителност, иновации и конкурентоспособност на Съюза чрез амбициозни инвестиции и структурни реформи. Впоследствие този призив за действие беше подсилен от Европейския съвет, който излезе с Декларацията от Будапеща относно новия пакт за европейската конкурентоспособност на 8 ноември 2024 г.) (наричана по-нататък „декларацията на Европейския съвет“). Изявлението на Еврогрупата и декларацията на Европейския съвет отразяват като цяло заключенията в доклада, озаглавен „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ (наричан по-нататък „докладът на Марио Драги“) и в доклада, озаглавен „Много повече от пазар“ (наричан по-нататък „докладът на Енрико Лета“), и показват общо разбиране за трудностите и възможностите, пред които е изправена икономиката на Съюза. Те осигуряват контекста за прилагането на новата рамка за икономическо управление (наричана по-нататък „рамката“), след влизането в сила на Регламент (ЕС) 2024/1263, Регламент (ЕС) 2024/1264 на Съвета ([3]) и Директива (ЕС) 2024/1265 на Съвета ([4]) на 30 април 2024 г. Рамката има за цел да гарантира устойчивост на обслужването на държавния дълг и да насърчава устойчив и приобщаващ растеж чрез реформи и приоритетни инвестиции. В средносрочните планове, представени от държавите членки съгласно рамката до момента, се обръща основно внимание на реформите и инвестициите, насочени към подобряване на конкурентоспособността. Препоръката на Съвета относно икономическата политика на еврозоната като част от европейския семестър за координация на икономическите политики представя оценка на макроикономическата политика за еврозоната, включително по отношение както на фискалните, така и на нефискалните аспекти. Като изтъква основните макроструктурни и институционални трудности, както и приоритети и препоръки, насочени колективно към еврозоната като цяло и нейните държави членки, настоящата препоръка предоставя платформа за обсъждане на политиката в области от общ интерес на държавите членки от еврозоната.

([1]) ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Регламент (ЕС) 2024/1264 на Съвета от 29 април 2024 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1467/97 за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L, 2024/1264, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).
([4]) Директива (ЕС) 2024/1265 на Съвета от 29 април 2024 г. за изменение на Директива 2011/85/ЕС на Съвета относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L, 2024/1265, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(2) Еврозоната показа забележителна макроикономическа и социална устойчивост, която създава условия до бърза дезинфлация с минимално въздействие върху заетостта. Способността на еврозоната да поема сътресения и да се възстановява, както се вижда в отговора ѝ на COVID-19 и енергийната криза, също допринесе за този положителен резултат. Тази устойчивост се дължи до голяма степен на навременния, решителен и съвместен политически отговор от страна на Съюза, включително на Европейската централна банка (ЕЦБ), и на държавите членки, което спомогна за смекчаване на въздействието върху икономиката в условията на сериозни кризи. В това отношение стабилното фискално положение в няколко държави членки през 2019 г., бързото прилагане на общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж и новите инструменти на Съюза, като NextGenerationEU и SURE, наред с многогодишната финансова рамка (МФР), осигуриха на еврозоната решаващо фискално пространство, позволяващо ефективен фискален отговор. Структурната трансформация на еврозоната през последното десетилетие също повиши нейната устойчивост. Пазарите на труда станаха по-гъвкави и финансовите системи показаха много по-голяма стабилност, отколкото по време на световната финансова криза. В периода след COVID-19 частното потребление бе подкрепено от силния пазар на труда и мерките за подпомагане на политиката, въпреки че процентът на спестяванията остана висок. Публичните инвестиции бяха засилени чрез Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и други фондове на Съюза. Частните инвестиции бяха много по-малко динамични, особено от 2022 г. насам в контекста на затягане на финансовите условия и широко разпространена глобална макроикономическа несигурност. Междувременно приносът на нетния износ за растежа на БВП беше леко положителен поради слабата динамика на вноса, а в последно време износът беше засегнат от нарастващата разпокъсаност и ограничения на търговията. В бъдеще, след 0,4 % през 2023 г., растежът на реалния БВП се очаква да остане слаб — около 0,8 % през 2024 г., но да нарасне до 1,3 % през 2025 г. и 1,6 % през 2026 г. Очаква се по-силното частно потребление да стимулира ускоряването на активността през 2025 г. и 2026 г. на фона на устойчиви, макар и по-бавни увеличения на реалните заплати и растеж на заетостта. През следващите две години се очаква общите инвестиции да отбележат по-постепенен растеж, подкрепени както от нарастващите частни, така и от силни национални и финансирани от Съюза публични инвестиции, докато увеличението на външното търсене се очаква да подпомогне износа.

(3) Общата инфлация нарасна след енергийната криза до високи равнища (като достигна най-високата си стойност от 10,6 % през октомври 2022 г. средно за еврозоната), но се очаква да намалее до 2,1 % през 2025 г. и допълнително до 1,9 % през 2026 г. Разликите в инфлацията в еврозоната, които се увеличиха през 2022 г., междувременно също намаляха и се очаква да останат близо до историческите средни стойности. Процесът на дезинфлация до голяма степен отразява отслабването на външните сили, които доведоха до силно увеличение на цените на енергията, храните и услугите през последните три години. Той също така показва въздействието на решителните политически действия, предприети от ЕЦБ. В отговор на първоначалния скок на инфлацията ЕЦБ въведе поредица от увеличения на лихвените проценти с цел поддържане на стабилизирането на инфлационните очаквания и намаляване на цените, като същевременно започна да ограничава портфейла си от активи. Степента на ограничаване на паричната политика беше понижена в последно време с цел да се гарантира, че инфлацията ще се стабилизира трайно на нивото на средносрочната цел от 2 %, определена от ЕЦБ.

(4) Пазарите на труда останаха силни през 2024 г. въпреки по-слабата икономическа активност. В периода между края на 2022 г. и средата на 2024 г. заетите в еврозоната се увеличиха с 3 милиона души, като броят на работните места достигна рекордни стойности. Ръстът на заетостта е силен от гледна точка на различните възрастови групи, пол и ниво на образование. Участието на работната сила също се увеличи, като достигна ново високо равнище през 2024 г., въпреки че продължават да съществуват трудности, по-специално по отношение на жените, по-младите и по-възрастните работници, ромите и хората с увреждания. Подобно на много други развити икономики, еврозоната се възползва от големи миграционни потоци, включително от Украйна и други области, които допринесоха за предлагането на работна сила и спомогнаха за намаляване на недостига на работна сила и умения в някои отрасли и държави. През октомври 2024 г. равнището на безработицата в еврозоната се стабилизира на около 6,3 % - рекордно ниско равнище. Нарастващата тенденция на недостиг на работна сила и умения, предизвикана от намаляващото население в трудоспособна възраст и търсенето на нови умения и утежнена от бързото възстановяване от предизвиканата от пандемията рецесия, напоследък намаля в известна степен. Въпреки това в множество отрасли продължава да съществува значителен недостиг на работна сила. Големите корпоративни печалби и динамиката на балансите допринесоха за силно търсене на работна сила. Напоследък делът на предприятията, които декларират, че трудът е фактор, ограничаващ тяхното производство, и процентът на свободните работни места са спаднали от историческите си върхови стойности, въпреки че остават високи и над равнищата отпреди пандемията.

(5) През 2023 г. и 2024 г. номиналните заплати се увеличиха поради високата инфлация и свития пазар на труда. През второто тримесечие на 2024 г. номиналното възнаграждение на наето лице нарасна с 4,5 % (средно за еврозоната) в сравнение със същия период на 2023 г. — малко по-нисък темп от наблюдавания през 2023 г. В прогнозата на Комисията от есента на 2024 г. се предвижда стабилен растеж на номиналните заплати през 2024 г. и по-умерен растеж през 2025 г. Реалните заплати, които намаляха през 2022 г. и първата половина на 2023 г., започнаха да се възстановяват през третото тримесечие на 2023 г. Увеличението на дела на печалбата през последните години и последващият му спад подсказват, че предприятията поемат увеличението на заплатите, като намаляват маржовете на печалба, вместо да повишават цените. Продължаващото постепенно възстановяване на реалните заплати до голяма степен отразява динамиката на догонване, а настоящите очаквания за растеж на номиналните заплати и ръст на

производителността изглеждат съвместими с връщането към средносрочната цел за инфлация от 2 %. Приходите в долната част на разпределението на приходите бяха подкрепени както от държавни трансфери, така и от увеличения на минималната работна заплата през последната година. Въпреки това са необходими още усилия за насърчаване на адекватни възнаграждения и качествени работни места, тъй като рискът от бедност е съвсем малко по-нисък, отколкото през 2019 г., а финансовите затруднения на домакинствата все още са значителни след нарастването им по време на енергийната криза, както за домакинствата с най-ниски, така и за домакинствата с ниски до средни доходи.

(6) Еврозоната има дългогодишни структурни проблеми, които оказват въздействие върху нейната конкурентоспособност. Тези проблеми включват стагнация на производителността, пречки пред вътрешния пазар, недостатъчни частни инвестиции, ограничени иновации и ограничено разпространение на цифровите технологии, високи цени на енергията и административна тежест. Растежът на общата факторна производителност — показател за производителността, който премахва нарастването на заетостта и капитала — се задържа през последните десетилетия повече, отколкото в други международни партньорски региони, като Съединените американски щати. Тази ситуация поражда опасения относно способността на еврозоната да поддържа конкурентоспособността в глобална среда, белязана от бързи технологични промени. Справянето с тези трудности изисква многостранен подход. Този подход включва ускоряване на иновациите и разработване на модерни цифрови и генериращи нулеви и ниски емисии технологии и инфраструктури, включително чрез насърчаване на приспособяването на бизнес моделите и преодоляване на недостига на умения, както и чрез подобряване на достъпа до цифрова инфраструктура, когато е необходимо. Освен това от ключово значение продължават да бъдат улесняването на разпространението на иновациите в различните отрасли и предприятия, повишаването на уменията на работната сила, по-специално екологичните и цифровите умения, и намаляването на административната тежест, като същевременно се запазват целите на политиката и се защитават стандартите на Европейския зелен пакт. Наред с това, задълбочаването на вътрешния пазар чрез премахването на пречките, правилното изпълнение, по-доброто прилагане и спазване на правилата на вътрешния пазар, по-специално чрез интегриране на капиталовите пазари на Съюза, са от основно значение за стимулиране на конкурентоспособността на еврозоната. В допълнение, по-високите цени на енергията в сравнение с тези в международните партньори подкопават разходната конкурентоспособност на няколко отрасъла. Това поставя предприятията в неизгодно положение, особено в енергоемките отрасли, които разчитат на нефт и газ.

(7) Съюзът се откроява на световно равнище по отношение на фундаменталните научни изследвания, има сравними равнища на публични разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) като конкурентите си, но изостава в приложните изследвания и в превръщането на резултатите от научните изследвания в продукти, които могат да бъдат предлагани на пазара, особено във високотехнологичните цифрови иновации. От първостепенно значение е еврозоната и Съюзът да не изостават от други големи икономики в настоящите тенденции в областта на иновациите, включително екологичния преход, цифровизацията, изкуствения интелект (ИИ), полупроводниците и квантовите изчислителни технологии, космическото пространство и биотехнологиите. С оглед на нарастващото им значение, разработването на капацитет в областта на стратегическите цифрови технологии и използването на силните страни на Съюза са от решаващо значение за укрепването на позицията на Съюза като световен технологичен лидер, неговия технологичен суверенитет и устойчивост, както и за поддържането на неговата отворена стратегическа автономност. Освен това пречките пред мобилността на знанията и талантите в европейските държави могат да възпрепятстват пълното реализиране на потенциала на Съюза в областта на иновациите, производителността и конкурентоспособността. Повишаването на производителността ще изисква ускоряване на иновациите и стимулиране на инвестициите в НИРД, особено от страна на частния сектор, включително чрез целенасочени и добре калибрирани публични инвестиции в НИРД, които могат да привлекат частни усилия за НИРД. Инвестирането в човешки капитал стана жизненоважно, тъй като икономиките са изправени пред натиска на бързите технологични и демографски промени. Въпреки че делът на завършилите висше образование в Европа като цяло се подобрява, налице е тревожен спад в резултатите от основните умения сред по-младите хора и твърде ограничен напредък в участието на възрастните в ученето, което възпрепятства образователните резултати и растежа на производителността в близко бъдеще. Освен това двойният преход към цифровизация и екологосъобразна среда изисква развитието на нови умения, от основни до по-задълбочени и специализирани умения. Необходимо е тези трудности да бъдат решавани чрез целенасочени инициативи за образование и обучение през целия живот. Като дава приоритет на образованието, обучението и развитието на умения, Съюзът може да стимулира иновациите, производителността и конкурентоспособността.

(8) Предприятията на Съюза се нуждаят от благоприятни условия, които да улеснят икономиите от мащаба, да стимулират растежа и разрастването им и да спомогнат за успеха им на световните пазари. Проучванията показват, че сложността на регулаторната среда, наличието на кумулативни задължения за докладване и на сложни данъчни правила често затрудняват инвестиционните решения на предприятията и перспективите за разрастване в еврозоната и в Съюза. Геополитическото напрежение, рисковете от гео-икономическа разпокъсаност, търговските ограничения и опасенията за икономическата сигурност, засягащи достъпа до суровини и технологии от критично значение, също оказват въздействие върху техния растеж. Ускоряването на прехода към по-кръгова икономика би спомогнало за справяне с недостига на суровини от критично значение, а насърчаването на инвестициите заедно с международните партньори на Съюза може допълнително да укрепи конкурентоспособността на европейската промишленост, включително чрез инициативата Global Gateway и подхода „Екип Европа“. Мобилизирането на ресурси за секторите,

показващи потенциал за висок растеж на производителността, налага премахване на пречките пред преразпределението на капитала и труда. На енергийния пазар развитието на достатъчни и икономически ефективни междусистемни връзки и ефикасното използване на съществуващите такива, по-специално трансграничните, са от решаващо значение за свързването на производителите и потребителите в широки географски райони. Освен това, за да се даде възможност за реакция от страна на потреблението, да се увеличи значението на гъвкавостта и да се допринесе за намаляване на разходите за енергия, е от решаващо значение да се повиши енергийната ефективност и внедряването и използването на технологии с нулеви и ниски емисии, включително чрез енергийни общности. Премахването на ненужната административна тежест и улесняването и ускоряването на издаването на разрешения могат да подпомогнат стопанската дейност и инвестициите. Структурните реформи, например тези, подкрепяни от фондовете на Съюза, които са включени в средносрочните фискално-структурни планове, спомагат за повишаване на конкурентоспособността на държавите членки. Устойчивият и приобщаващ растеж и развитие допринасят за намаляване на различията между европейските региони и насърчават възходящата социална конвергенция. Въпреки това пълният потенциал на вътрешния пазар, повече от 30 години след създаването му, продължава да бъде недостатъчно използван. Политиките за повишаване на производителността на национално равнище биха могли да бъдат по-добре определени, подредени по приоритет и координирани. Не всички държави членки са създали национални съвети по производителността за тази цел или не всички използват ефективно потенциала на вече създадените. Засилването на сближаването в нормативната област и икономическата интеграция би могло да стимулира частните инвестиции, производителността и иновационния капацитет, както и диверсификацията и сигурността на веригите на доставки за предприятията на Съюза. Съюзът ще трябва също така внимателно да преценява възможните компромиси между по-нататъшното участие в отворената търговия и засилването на икономическата сигурност, от една страна, и постигането на целите на Пакта за чиста промишленост, като същевременно гарантира еднакви условия на конкуренция в световен мащаб чрез по-нататъшно използване на инструментите за търговска защита срещу нелоялни търговски практики, от друга страна. Това изисква координиран подход и взаимно допълване на политиките както на равнището на държавите членки, така и на равнището на Съюза.

(9) Спестяванията в еврозоната са значителни по размер. Ако бъдат насочени към продуктивни инвестиции през капиталовите пазари, те могат да осигурят значителна финансова подкрепа за екологичния и цифров преход, като спомогнат за преодоляване на различията в конкурентоспособността. Голяма част от предприятията в еврозоната разчитат на банковия сектор като източник на финансиране, но въпреки това през последните години строгите условия за банково финансиране затрудниха инвестициите им. Все пак разходите за кредити на предприятията намаляват в съответствие с намаляването на основните лихвени проценти. Рисковият капитал и небанковото финансиране, особено за иновативни предприятия, не са толкова достъпни, колкото в Съединените американски щати. Макар че публичните инвестиции, с подкрепата на МВУ и други фондове на Съюза, могат да имат значение, справянето с трудностите пред повишаването на конкурентоспособността на еврозоната, заедно с подкрепата за екологичните и цифровите инвестиции, поражда големи нужди от частно финансиране. Отворените, интегрирани и добре функциониращи капиталови пазари са важни за поддържане на притока от частни инвестиции към иновациите и за осигуряване на адекватно финансиране, което да отговаря на тези трудности пред инвестициите. Съюзът на европейските спестявания и инвестиции, предложен в докладите на Лета и Драги, би могъл да допринесе за конкурентоспособността и доброто функциониране на финансовия и банковия сектор с цел да се подкрепи растежът, да се подобри конкурентоспособността и да се подпомогне използването на огромното богатство от частни спестявания с оглед на осигуряването на адекватно финансиране за възможностите за инвестиции. Това като цяло би могло да допринесе за улесняване на финансирането за иновации, за промишлена декарбонизация и за екологичния и цифровия преход. Въпреки това увеличаването на броя на инвестиционните проекти в еврозоната ще изисква и по-задълбочена интеграция на пазарите на стоки и услуги, както и опростяване на нормативната уредба. В изявлението на Еврогрупата тя потвърди ангажимента си за приключване на изграждането на банковия съюз в съответствие с изявлението на Еврогрупата в разширен формат от 16 юни 2022 г.

(10) Неотдавнашните кризи и необходимата реакция на политиката доведоха до повишени равнища на държавния дълг и значителни дефицити в някои държави членки от еврозоната. Това наследство, заедно с нарастващите разходи, свързани със застаряването на населението, поражда трудности за поддържането на фискалната устойчивост през следващите години. Вземащите решения ще трябва да създадат фискални резерви и да инвестират в справедлив екологичен и цифров преход, в социална и икономическа устойчивост, включително Европейския стълб на социалните права, в енергийната сигурност и, когато е необходимо, в изграждането на отбранителни способности. Постигането на този баланс ще изисква внимателно определяне на приоритетите при държавните разходи и координиране на политиките, за да се осигури подкрепа за инвестициите, които са необходими за осигуряване на устойчив и приобщаващ икономически растеж и за повишаване на устойчивостта. Разумните фискални политики ще допринесат за балансирано съчетание от политики, а финансовата стабилност ще има ключова функция за укрепване на икономическите основи на еврозоната и за гарантиране на нейните позиции в световната икономика. Очаква се новата рамка за икономическо управление, и по-специално използването на растежа на нетните разходи като единен оперативен показател при прилагането на Пакта за стабилност и растеж, да засили ролята на автоматичните стабилизатори в еврозоната.

(11) След като достигна най-високата си стойност през първото тримесечие на 2021 г., средното съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП на държавите членки от еврозоната намалява, като достигна 88,9 % от БВП в края на 2023 г. Очаква се съвкупното съотношение на дълга към БВП да нарасне незначително през 2024—2025 г. до 89,6 % от БВП. Това прогнозирано увеличение отразява по-високите разходи за обслужване на дълга

в съчетание със забавянето на растежа на номиналния БВП поради намаляващата инфлация, докато високите стойности на първичния дефицит продължават да оказват натиск върху динамиката на дълга. В същото време корекциите наличности-потоци се очаква да доведат до увеличаване на дълга през 2024—2025 г. Съотношенията на дълга към БВП се различават в отделните държави: до края на 2025 г. се очаква повечето държави членки да имат по-ниско съотношение на дълга към БВП в сравнение с 2020 г. Единадесет държави членки от еврозоната обаче ще продължат да имат съотношения на дълга към БВП над 60 %, като при пет то ще остане над 100 %. Тъй като дългът в еврозоната все още е над равнищата отпреди пандемията и трудностите, свързани с устойчивостта, преобладават в много държави членки, са необходими стратегии за устойчиво, диференцирано, постепенно и реалистично намаляване на дълга в съответствие с новата рамка за икономическо управление, за да се гарантира устойчивостта на обслужването на дълга и да се възстановят фискалните резерви. Същевременно реформите и инвестициите ще увеличат растежа на БВП, допринасяйки също за фискалната устойчивост. Фискалната позиция в еврозоната се оценява като рестриктивна през 2024 г., а именно 0,5 % от БВП, като се очаква да бъде леко рестриктивна през 2025 г., малко над 0,25 % от БВП. Правилното прилагане на новата фискална рамка би означавало леко рестриктивна фискална позиция в еврозоната и през 2026 г. След категоричната експанзия през предходните години това е подходящо за еврозоната, въпреки че съществуват големи различия между държавите членки, особено предвид отделните им бюджетни позиции. Предвид необходимостта от допълнително повишаване на фискалната устойчивост и от продължаваща подкрепа за текущия процес на дезинфлация са необходими разумни политики. Постепенната и диференцирана фискална консолидация, съчетана с реформи и инвестиции, както и наличието на МВУ и други фондове на Съюза, има за цел да защити икономическия растеж и да стимулира потенциалния растеж в еврозоната.

(12) Укрепването на публичните финанси е от решаващо значение за справянето с бъдещи кризи и гарантирането на устойчивостта на системите за пенсии, здравеопазване и дългосрочни грижи. Очаква се разходите, свързани със застаряването на населението, да нараснат и да се различават значително в отделните държави членки, по-специално поради нарастващите разходи за пенсии, както и разходите за здравеопазване и дългосрочни грижи. Необходимата корекция на публичните финанси поражда трудности и подчертава необходимостта от внимателно управление на приходите и разходите. През последните две десетилетия публичните приходи в еврозоната останаха стабилни — средно около 45,6 % от БВП, а разходите нараснаха по време на финансовата криза и пандемията от COVID-19. Очаква се съотношението на приходите да се увеличи през 2024 г. поради извънредни данъчни приходи и социалноосигурителни вноски, свързани със силния пазар на труда, и да нарасне допълнително през 2025 г. в резултат на дискреционните мерки по отношение на приходите. Настоящата структура на данъчните приходи обаче невинаги е оптимална, а данъчната тежест върху труда в еврозоната е относително висока в сравнение с други развити икономики. Това е от особено значение в контекста на необходимостта от максимално участие на пазара на труда в рамките на силен пазар на труда, на който недостигът на работна сила буди безпокойство. Би било полезно данъчната тежест да се прехвърли от данъчното облагане на труда към други данъци, които имат по-слабо въздействие върху растежа и конкуренцията, като например данъчното облагане на недвижимите имоти или екологичните данъци. Целенасочените прегледи на стимулите в рамките на данъчната система и системата за социална сигурност, както и активните политики по заетостта и предоставянето на качествено и достъпно образование и грижи в ранна детска възраст и дългосрочни грижи биха могли да спомогнат за облекчаване на недостига на работна сила, като същевременно се поддържа стабилен приходен поток и се подкрепи необходимата корекция на публичните финанси. Мерките за справяне с агресивното данъчно планиране, избягването на данъци и отклонението от данъчно облагане също могат да направят данъчните системи по-ефикасни и по-справедливи, като същевременно подкрепят възстановяването и увеличат приходите. Въпреки че съотношението на общите разходи към БВП е намаляло от 2021 г. насам, то остава високо в сравнение с равнищата отпреди COVID. Предвижда се съотношението на разходите да се стабилизира на около 49,6 % от БВП през 2024—2025 г., тъй като ограниченията в първичните текущи разходи, свързани с прилагането на новата фискална рамка на Съюза, ще бъдат компенсирани от по-високи разходи за лихви.

(13) Финансовата система на еврозоната се оказа стабилна в условията на бързо нарастващи лихвени проценти и сега е изправена пред несигурна макроикономическа среда със слабо търсене на кредити и уязвимост на сектора на недвижимите имоти в редица държави членки. През последните години високата корпоративна рентабилност помогна на предприятията да обслужват дълговете си въпреки по-строгите условия за финансиране. Слабият икономически растеж и нарастващите разходи за труд обаче могат да увеличат уязвимостта в някои сектори. По-специално цените на търговските недвижими имоти спаднаха рязко, което породи опасения относно обслужването на кредитите, докато промените в цените на жилищата се различават значително в отделните държави членки. Устойчивостта на банковия сектор беше подкрепена от стабилна пруденциална рамка, в това число по-високи капиталови изисквания и прилагане на мерки по отношение на кредитополучателите. Необслужваните кредити остават ниски, но са налице признаци на влошаване в сектора на недвижимите имоти. Разрастващият се небанков финансов сектор също е в уязвимо положение, при което ликвидните дисбаланси не се компенсират и ливъриджът е прекомерен. Това уязвимо положение може да увеличи ценовите корекции в случай на рязка корекция на пазара,

ПРЕПОРЪЧВА на държавите членки от еврозоната да предприемат поотделно, включително чрез изпълнението на своите планове за възстановяване и устойчивост, и колективно в рамките на Еврогрупата, следните действия през периода 2025—2026 г.:

1. **Конкурентоспособност**

Да насърчат спешно производителността, като улеснят пренасочването на ресурси към сектори с висока производителност и потенциал за висока производителност чрез подобряване на функционирането и задълбочаване на интеграцията на пазарите на стоки и услуги, както и чрез структурни реформи. Да преодолеят разпокъсаността на екосистемите за иновации и да укрепят способността им да създават революционни иновации, включително в областта на авангардните цифрови и генериращи нулеви и ниски емисии технологии и инфраструктури, и да повишат въвеждането на нови цифрови и генериращи нулеви и ниски емисии технологии и иновативни дейности в по-широк план. Да насърчат предприятията да правят разходи приложни изследвания и иновации и за преход към продукти, които могат да бъдат предлагани на пазара. Да провеждат политики за насърчаване на внедряването на цифрови и високотехнологични решения в предприятията. Да повишат ефективността и способността на предприятията да достигат оптимален мащаб, по-специално чрез задълбочаване на вътрешния пазар. Да подобрят бизнес средата чрез намаляване на ненужната административна тежест и регулаторна сложност и чрез премахване на пречките пред инвестициите, като същевременно запазят целите на политиката. Да гарантират, че промишлената политика е ефективно насочена към стратегически сектори и технологии, като вземат мерки публичната подкрепа да се координира на европейско равнище, да не нарушава равнопоставеността на вътрешния пазар и ефективно да допринася за конкурентоспособността на еврозоната и нейната отворена стратегическа автономност. Да насърчат предприемачеството и създаването на нови предприятия.

Да разработят бързо съюз на европейските спестявания и инвестиции чрез насърчаване на конкурентоспособността и доброто функциониране на финансовия и банковия сектор с цел подпомагане на растежа и инвестициите и подобряване на конкурентоспособността. Да приключат изграждането на банковия съюз, като продължат да работят по всички останали неизпълнени елементи в съответствие с изявлението на Еврогрупата в разширен формат от юни 2022 г., и да завършат реформата на уредбата за управление на банкови кризи и за застраховане на депозитите. Да постигнат напредък по оставащите мерки от плана за действие за съюза на капиталовите пазари от 2020 г. и да гарантират бързото прилагане на вече договорените мерки, както и да придвижат работата по мерките, набелязани в изявлението на Еврогрупата от март 2024 г. относно бъдещето на съюза на капиталовите пазари с цел изграждане на задълбочени, добре функциониращи и интегрирани европейски капиталови пазари в полза на потребителите и предприятията. Да подобрят достъпа до подходящо финансиране за предприятията с цел растеж и инвестиции, особено за новаторските МСП, както и достъпа на гражданите до по-голям избор от инвестиционни възможности на капиталовите пазари. Да използват подкрепата от Съюза чрез целеви финансови инструменти за подобряване на достъпа до капитал за МСП, по-специално за целите на иновации и разширяване, като по този начин увеличат максимално въздействието на финансирането от Съюза. Да мобилизират рисков капитал — особено за новосъздадени и разрастващи се предприятия — чрез добре функциониращи и интегрирани европейски капиталови пазари с цел насочване на спестявания и рисков капитал както от Съюза, така и извън него.

Да насърчат повишаването на квалификацията и преквалификацията на работната сила и качествените работни места с цел повишаване на производителността, по-специално в условията на демографски промени, и да окажат подкрепа за справедлив екологичен и цифров преход. Да продължат да улесняват участието на пазара на труда, включително чрез засилване на активните политики по заетостта. Да модернизират политиките в областта на образованието и обучението, включително политиките в областта на професионалното образование и обучение, с цел по-добри образователни резултати и по-добро съответствие между търсенето и предлагането на умения.

Да насърчават материални и нематериални инвестиции в критични технологии, инфраструктури и общи приоритетни области, като например цифровия и екологичния преход, енергийната сигурност и изграждането на отбранителни способности, чрез мобилизиране на частен капитал и осигуряване на необходимите публични инвестиции, като същевременно избягват нарушенията на вътрешния пазар. Да стимулират инвестициите в научноизследователска и развойна дейност, по-специално чрез улесняване на вложенията на частния сектор чрез подобрени рамкови условия за инвестиции, чрез провеждане на структурни реформи и по-добра координация на публичното финансиране, включително на равнището на Съюза. Да продължат с бързото изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост и пълноценното използване на програмите по политиката на сближаване. Да засилят ефективността на действията на политиката, насочени към повишаване на производителността чрез осигуряване на адекватно определяне, координиране и определяне на приоритета на мерките, включително чрез по-добро управление, участие на местните и регионалните органи и по-ефективно използване на националните съвети по производителността.

2. **Устойчивост**

Да улеснят интеграцията на по-слабо представените групи на пазара на труда, по-специално на жените, младите хора, по-възрастните хора, нискоквалифицираните лица, както и хората с увреждания и хората с мигрантски произход. Да премахнат пречките пред участието на работната сила, включително чрез подобряване на достъпа и качеството на образованието и грижите в ранна детска възраст и дългосрочните грижи. Да предприемат мерки с цел да бъдат подобрени лошите условия на труд и да бъде улеснена управляваната законна миграция на граждани на трети държави, които да бъдат наети в професии с недостиг на кадри, в допълнение към справедливата трудова мобилност и по-доброто използване на предлагането на работна сила и умения в рамките на Съюза.

В съответствие с националните практики и като зачитат ролята на социалните партньори, да укрепят условията, които подкрепят устойчивия растеж на заплатите и производителността, особено за лицата с ниски и средни доходи. Договарянето на работните заплати следва е съобразено с относителната динамика на конкурентоспособността и да не допринася за съществуването на трайни различия в конкурентоспособността в рамките на еврозоната. Да осигурят

ефективно участие на социалните партньори в изготвянето на политиките и да засилят социалния диалог. Да насърчат здравословните и безопасни условия на труд във всички сектори. Да прилагат ориентиран към хората подход при внедряването на нови технологии.

Да засилят стимулите за работа чрез изместване на данъчната тежест от труда, включително чрез целенасочени реформи на данъчната система и системата за социална сигурност. Да предприемат действия за борба с бедността чрез запазване и укрепване на адекватни и устойчиви системи за социална закрила и приобщаване, включително чрез подобряване на достъпа до устойчиви жилища на достъпни цени.

Да разработят и прилагат всеобхватна стратегия за целия Съюз за допълване и обединяване на националните стратегии за ефективна електрификация и екологичен преход, включително чрез рязко увеличаване на производството и използването на енергия от възобновяеми източници и допълнителни съкращения в използването на вносни изкопаеми горива. По-специално, добре наличието на развитата, икономически ефективна и ефикасна междусистемна свързаност на електроенергийната мрежа, по-конкретно трансграничната междусистемна свързаност, е от решаващо значение за свързването на производителите и потребителите в широки географски райони. Да ускорят усилията за подобряване на готовността в случай на неблагоприятни събития, включително изменението на климата и свързаните с природата и геополитическите рискове, особено в най-застрашените региони, изложени на такива рискове.

3. **Макроикономическа и финансова стабилност**

За да се гарантира спазването на новата фискална рамка с цел подобряване на устойчивостта на обслужването на дълга и насърчаване на устойчив икономически растеж, да гарантират, че годишният ръст на нетните разходи във всяка държава членка не надвишава максималния размер, препоръчан от Съвета. Това следва да доведе до подходящо диференцирани фискални корекции, а през 2025 г. и 2026 г. — до леко рестриктивна като цяло фискална позиция на еврозоната.

При определянето на фискалните стратегии да подобрят качеството и ефективността на мерките по отношение на разходите и приходите. Да ограничат избягването на данъци и отклонението от данъчно облагане, да водят борба с агресивното данъчно планиране и да приведат фискалните стратегии в съответствие с целите на политиката, като пренасочване на данъчната тежест от труда към данъчни основи, които оказват по-малко отрицателно влияние върху конкуренцията.

Да наблюдават рисковете за макрофинансовата стабилност, свързани с качеството на активите, преоценката на активите, включително рисковете, свързани с климата и околната среда, и да укрепят регулаторните механизми в сектора на небанковото финансово посредничество, доколкото това е целесъобразно с цел управление и смекчаване на установените рискове.

При предприемането на по-нататъшни стъпки за задълбочаване на Икономическия и паричен съюз (ИПС) да отчитат поуките, извлечени от разработването и прилагането на всеобхватните мерки на икономическата политика на Съюза в отговор на кризата с COVID-19. Да продължат напредъка към задълбочаване на ИПС при пълно зачитане на вътрешния пазар на Съюза и в дух на отвореност и прозрачност по отношение на държавите членки извън еврозоната. Да продължат да укрепват международната роля на еврото и да постигнат по-нататъшен напредък в работата по цифровото евро.

Съставено в Брюксел на 13 май 2025 година.

За Съвета

Председател

A. DOMAŃSKI